

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор навчально-наукового
інституту

«Каразінський інститут міжнародних
відносин та туристичного бізнесу»

Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

” вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

ЕКСКУРСІЙНОЇ ПРАКТИКИ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	24 «Сфера обслуговування»
спеціальність	242 «Туризм і рекреація»
освітня програма	«Туристичний бізнес»

ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2025/ 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

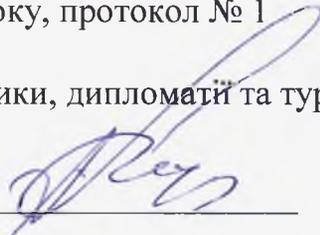
“28” серпня 2025 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Онацький М.Ю., кандидат історичних наук, доцент кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

Програму схвалено на засіданні кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

Протокол від “26” серпня 2025 року, протокол № 1

Завідувач кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

Анатолій ПАРФІНЕНКО
(підпис)

Програму погоджено з гаранткою освітньо-професійної програми
«Туристичний бізнес»

Гарантка освітньо-професійної програми «Туристичний бізнес»

Олена ЄВТУШЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол від «27» серпня 2025 року, протокол № 1

Голова науково-методичної комісії ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Ганна ПАНАСЕНКО
(підпис)

Вступ

Програма екскурсійної практики складена відповідно до освітньо-професійної програми «Туристичний бізнес» підготовки бакалавра за спеціальністю 242 «Туризм і рекреація».

Екскурсійна практика є обов'язковим компонентом програми підготовки фахівців у сфері туризму. Практика студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення з метою одержання необхідного обсягу практичних знань і умінь відповідно до стандартів освіти.

Програма екскурсійної практики є основним навчально-методичним документом, де розглядаються загальні питання організації, проведення та підведення підсумків практики. Терміни і зміст проходження практики визначаються навчальним планом освітньої програми та регулюються графіком освітнього процесу.

1. Опис екскурсійної практики

Організація екскурсійної практики передбачає ознайомлення студентів зі специфікою майбутньої професії та набуття ними первинних умінь і навичок у межах професійно орієнтованих дисциплін. Навчальна практика передбачає удосконалення, поглиблення, розширення знань, здобутих на заняттях, тобто має науково-методичну та практичну спрямованість.

Екскурсійна практика покликана сприяти розширенню та закріпленню у студентів знань щодо екскурсійного потенціалу Харкова та Харківщини, а також формуванню у студентів особистісних якостей та ціннісних орієнтацій.

Студенти застосовують технологію імітаційного моделювання, яка надає значні можливості для вирішення завдань комплексної професійної підготовки майбутніх фахівців у туристичній галузі. Специфіка цього методу полягає у виявленні реальних можливостей Харківщини з точки зору розвитку екскурсійної діяльності. Це сприяє тому, що здобувачі освіти швидше адаптуються до реальних умов праці після завершення навчання та працевлаштування за фахом.

1.1. Мета екскурсійної практики

Метою екскурсійної практики є формування у студентів професійних компетенцій з організації та проведення екскурсій, інтеграція теоретичних знань із практичними навичками та підготовка до ефективної діяльності в сучасній туристичній сфері.

1.2. Основні завдання екскурсійної практики:

Для досягнення поставленої мети в основу екскурсійної практики покладено наступні завдання:

- узагальнення і систематизація знань, положень і висновків, отриманих під час теоретичних курсів;
- ознайомлення студентів зі специфікою майбутньої спеціальності, закладення засад набуття досвіду майбутньої професійної діяльності;
- реалізація уявлень щодо екскурсійного потенціалу, а також акцентування уваги студентів на питаннях використання природного та культурно-історичного

туристичного потенціалу регіону під час проведення екскурсій та організації красзнавчого пошуку;

- набуття навичок розробки картки (паспорту) об'єкта, регіональних туристичних маршрутів, практичної побудови схем екскурсійних маршрутів, складання технологічної карти екскурсії.

1.3. Характеристика екскурсійної практики:

Згідно навчального плану екскурсійна практика проводиться на другому курсі загальною тривалістю 3 тижні.

Кількість кредитів: 5.

Загальна кількість годин: 150.

Обов'язковий компонент.

Семестр: 4.

Вид контролю: залік.

1.4. Заплановані результати екскурсійної практики

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми в результаті проходження екскурсійної практики студенти повинні досягти таких результатів навчання та набутти таких загальних компетентостей як:

Інтегральна компетентність:

Здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми в сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Формування загальних компетентностей:

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 05. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК 12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 13. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 16. Здатність ефективно формувати свою комунікативну стратегію та передбачати можливий розвиток подій у ситуаціях міжкультурного спілкування, користуватися різноманітними тактичними прийомами комунікації з урахуванням міжкультурної компетентності – знань звичаїв, традицій іншої культури, що забезпечує успішне спілкування між комунікантами.

Формування наступних спеціальних (фахових) компетентностей:

СК 01. – Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

СК 03. – Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

СК 05. – Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

СК 07. – Здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту.

СК 14. – Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

СК 22. – Розуміння специфіки взаємовідносин креативної економіки та туристичної галузі.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПР 06 – Застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів.

ПР 09 – Організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки.

ПР 12 – Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг.

ПР 16 – Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

ПР 25 – Знання ролі та функцій міжнародних організацій у формуванні і реалізації концепції інформаційного суспільства як чинника міжнародного розвитку.

1.8. Пререквізити: вказати перелік дисциплін, що передують вивченню даної дисципліни:

«Вступ до туристичного бізнесу», «Туристичні ресурси України», «Організація екскурсійної діяльності», «Організація туристичних подорожей».

2. Зміст та організація проведення екскурсійної практики

Загальну організацію екскурсійної практики здійснює керівник практики, який призначається кафедрою світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу. Перед початком практики студентам надаються Програма практики та індивідуальне завдання, пояснюється порядок проходження практики і вимоги до складання звітної документації, проводиться інструктаж з техніки безпеки. Після закінчення практики студенти складають звіт у порядку, встановленому Програмою практики.

Керівник практики від кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу:

- розробляє та погоджує із завідувачем кафедри тематику індивідуальних завдань на практику;
- до початку практики проводить зі студентами, яких направлено на практику, інструктажі з охорони праці, оформлює відповідну документацію;
- видає студентам індивідуальні завдання на практику в термін, встановлений Положенням про проведення практики студентів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;
- спільно з керівником практики від факультету розробляє проекти наказів про практику;
- здійснює контроль за виконанням програми практики та термінами її проведення;
- надає методичну допомогу студентам під час виконання студентами індивідуальних завдань і збирання матеріалів;
- проводить обов'язкові консультації щодо опрацювання та використання зібраного матеріалу, необхідного для підготовки звіту про проходження практики;
- інформує студентів про порядок подання звітів про практику;
- приймає і перевіряє звіти студентів з практики;
- приймає захист звітів студентів про практику в складі комісії, на підставі чого оцінює результати практики студентів.

Студенти при проходженні практики зобов'язані:

- до початку практики пройти інструктаж з охорони праці;
- до початку практики одержати від керівника практики від кафедри (групового керівника), методичні матеріали (методичні вказівки, програму, щоденник, індивідуальне завдання тощо) та консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно прибути на базу практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені робочою програмою практики;
- дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки, безпеки життєдіяльності, виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку бази практики;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно виконати програму практики та подати звіт у повному обсязі керівнику практики від кафедри (груповому керівнику практики).

Зміст навчальної практики передбачає:

- визначення мети та завдань практики;
- ознайомлення з правилами оформлення документів для проведення практики;
- проведення інструктажу з техніки безпеки та правилами поведінки під час подорожей;
- інтерактивне ознайомлення з обраним регіоном;
- вибір теми індивідуального завдання з переліку запропонованих;
- вивчення літературних джерел відповідно до теми індивідуального завдання;
- визначення об'єктів екскурсійної привабливості, що найбільш повно розкривають тематику екскурсії (відповідно до обраної теми індивідуального завдання);
- дослідження електронних веб-ресурсів екскурсійних маршрутів;
- надання загальної характеристики теми, що покладена в основу формування екскурсійного маршруту;
- визначення основних проблемних полів теми дослідження;
- систематизація та структурування інформації;
- складання картки (паспорту) екскурсійних об'єктів;
- формування екскурсійного маршруту;
- складання технологічної карти екскурсії;
- підготовка контрольного тексту екскурсії;
- аналізу короткострокових заохочувальних заходів, що сприяють відвідуванню екскурсії;
- збирання та систематизацію матеріалів відповідно до маршрутів та екскурсій;
- підготовку та оформлення звітної документації з екскурсійної навчальної практики (у вигляді індивідуального завдання);
- підготовка рекламної презентації екскурсії;
- отримання навичок оформлення індивідуального завдання у відповідності з вимогами, що висуваються до даного виду робіт.

Після завершення екскурсійної практики студенти денної форми навчання подають керівнику:

- звіт
- щоденник практики;

Студенти заочної форми навчання після закінчення практики надають звіт керівнику практики від кафедри.

Підсумкове заняття передбачає декілька видів діяльності:

- відкрите обговорення підсумків проходження практики;
- презентацію індивідуального завдання;
- рекламно-інформаційну презентацію.

3. Вимоги до баз екскурсійної практики

Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна та Положення про проведення практики студентів Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, практика студентів Університету проводиться на базах практики, які забезпечують виконання робочої програми практики для відповідних рівнів вищої освіти, або в підрозділах Університету, що відповідають вимогам до баз практики.

На факультетах можуть бути створені і функціонувати бази практики, що відповідають вимогам наскрізної програми практики та безпечного проходження практики студентів.

Підприємства, установи та організації, які залучаються для проведення практики студентів, повинні відповідати таким вимогам:

- наявність структур, що відповідають спеціальностям (напрямам підготовки, спеціалізаціям), за якими здійснюється підготовка фахівців в Університеті;
- забезпечення кваліфікованого керівництва практикою студентів;
- надання студентам на час практики робочих місць;
- надання студентам права користування бібліотекою, лабораторіями, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання робочої програми практики.

В рамках проходження екскурсійної практики практична підготовка студентів здійснюється на базі кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

4. Індивідуальні завдання з екскурсійної практики

Всі студенти денної та заочної форми перед початком практики отримують індивідуальне навчально-дослідне завдання. Індивідуальне завдання є видом самостійної роботи студента навчально-дослідницького характеру. Метою такого виду роботи виступає самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента та розвиток навичок самостійної роботи. Індивідуальні завдання сприяють більш поглибленому вивченню студентом теоретичного матеріалу, формуванню вмій використання знань для вирішення відповідних практичних завдань.

5. Вимоги до змісту, структури та оформлення індивідуального завдання (звіту) з екскурсійної практики

Після завершення практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Метою складання звіту є визначення ступеня повноти вивчення об'єкту практики і виконання студентом програми практики. Звіт має містити відомості про виконання студентом усіх розділів Програми екскурсійної практики та індивідуального завдання.

Індивідуальне завдання про проходження практики має містити:

1. Титульну сторінку
2. Зміст
3. Вступ
4. Два розділи
5. Висновки
6. Додатки
7. Презентацію

Текст індивідуального завдання набирається на комп'ютері через 1,5 інтервали на стандартних аркушах формату А4 (210*297 мм). Поля: з лівого боку – 30 мм, з правого – 15 мм, зверху – 20 мм, знизу – 20 мм. Абзацний відступ повинен бути у всьому тексті однаковий – 1,0 см. Шрифт – Times New Roman, розмір – 14 пт, вирівнювання – по ширині. Сторінки роботи мають бути пронумеровані, нумерація наскрізна, починаючи з першої сторінки. На титульному аркуші номер сторінки не вказується, а на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Зміст подається на початку індивідуального завдання. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів, що передбачені програмою відповідної практики.

У вступі обґрунтовується актуальність теми дослідження, вказується об'єкт, предмет, мета, завдання, структура роботи, розкривається стан та ступінь наукової розробки обраної проблематики. Обсяг вступу: 2 сторінки.

Основна частина звіту складається з двох розділів. Кожен розділ починається з нової сторінки.

В першому розділі слід максимально повно розкрити тему дослідження, яка одночасно виступає також темою відповідної екскурсії.

У другому розділі надається:

1. Характеристика екскурсійних об'єктів, на основі яких тема обраної екскурсії може бути розкрита найбільш повно. В процесі підготовки індивідуального завдання студент має обрати кілька найбільш яскравих екскурсійних об'єктів (не менше 5) та скласти картку (паспорт) кожного екскурсійного об'єкту (в розгорнутому текстовому вигляді та у вигляді таблиці).

В картку об'єкта вносяться відомості, які найбільш повно характеризують даний об'єкт:

- 1) найменування об'єкта (первинне й сучасне, а також назву, під якою даний пам'ятник відомий серед місцевого населення);
- 2) історична подія, з якою пов'язана поява пам'ятника;
- 3) дата створення об'єкта;
- 4) місцезнаходження пам'ятника, його поштова адреса;
- 5) стислий опис об'єкта;
- 6) джерело відомостей про пам'ятник (література, архівні джерела, періодичні видання, усні перекази і ін);
- 7) сучасний стан пам'ятника, а також території, на якій він знаходиться, дата останнього ремонту, реставрації;

8) екскурсії, в яких пам'ятник використовується або може бути використаний в якості об'єкту показу;

9) дата складання картки.

2. Формується схема (карта) маршруту – на окремому аркуші вказується шлях проходження екскурсійної групи. Позначені початок і завершення маршруту, вказані об'єкти показу, місця для їх спостереження, транспортні зупинки для виходу групи до об'єктів.

3. Готується контрольний текст екскурсії – підібраний й уточнений матеріал, що максимально повно розкриває тему екскурсії. Зміст тексту розкриває підтеми й основні питання і слугує основою для індивідуальних текстів, відповідно до методичної розробки, структури екскурсії, її маршруту. Контрольний текст екскурсії має містити вступ, основну частину, висновки, логічні переходи.

4. Формується технологічна картка екскурсії – це рекомендації щодо проведення екскурсії. Вказуються методичні прийоми показу і розповіді, визначається послідовність демонстрації об'єктів, наочних посібників, розкривається техніка проведення екскурсії.

У висновках підводяться підсумки результатів дослідження. Обсяг висновків: 2 сторінки.

У додатках до звіту слід вказати об'єкти показу для екскурсії, розмістити фотоілюстративний матеріал, що складає основу портфеля екскурсовода – фотографії (зокрема, фото екскурсійних об'єктів), схеми, карти, креслення, малюнки, репродукції, копії документів, інші наочні посібники.

Таблиці розміщуються в тексті роботи одразу після абзацу, який містить перше посилання на цю таблицю (за винятком великих за обсягом таблиць, які необхідно винести у додатки). Слово «Таблиця» з вказівкою її порядкового номера друкується із вирівнюванням по правому краю, а її назва – на наступному рядку із вирівнюванням по центру.

Схеми та малюнки розміщуються в тексті роботи одразу після абзацу, що містить перше посилання на цю схему (рисунок). Нумерація малюнків – наскрізна із використанням арабських цифр. Назва малюнку друкується безпосередньо під ним.

Список літератури формується в алфавітному порядку і розміщується після висновків. Бібліографічний опис кожної публікації у списку літератури має відповідати чинним вимогам, що висуваються до індивідуальних дослідних робіт.

Індивідуальне завдання має обов'язково містити посилання на літературу зі списку! Для цього в тексті в квадратних дужках вказується порядковий номер роботи зі списку літератури та, через кому, сторінка. Наприклад [4, с. 127]. Кілька праць перераховуються через крапку з комою. Наприклад [6, с. 215; 10, с. 21].

Загальний обсяг звіту до 30 сторінок.

Презентація повинна бути виконана у редакторі Microsoft Power Point та має наочно відображати результати виконання індивідуального завдання. Презентація має допомагати студенту під час захисту звіту, доповнюючи й уточнюючи надані дані. Обсяг презентації – близько 10 слайдів.

6. Підбиття підсумків екскурсійної практики

Після завершення практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Звітування здобувачів, які пройшли практику, проводиться у закладі вищої освіти згідно розкладу. У разі відповідності звіту вимогам Програми практики, студент допускається до захисту звіту. Якщо звіт виконано не в повному обсязі, матеріали повертаються студенту на доопрацювання.

Звіт разом зі щоденником практики звіт подається на перевірку керівнику практики від кафедри. Після доопрацювання, звіт у друкованому вигляді подається на захист.

Звіт захищається студентом у присутності комісії, що призначається завідувачем кафедри. До складу комісії можуть входити: керівник практики від навчально-наукового інституту, керівник практики від кафедри, керівник практики від бази практики (у разі можливості) тощо.

Комісія здійснює оцінювання результатів практики студентів за дворівневою шкалою оцінювання у терміни, встановлені відповідним наказом про проведення практики. Оцінювання результатів практики відбувається відповідно до принципів та критеріїв, передбачених робочою програмою практики.

У разі ненадання звіту чи невиконання індивідуального завдання, або одержання незадовільної оцінки за результатами захисту практики, студент має право на повторний захист. Остаточні підсумки практики підводяться на підсумковій звітній конференції студентів. Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в залікову книжку студента. Підсумки практики обговорюються на засіданні кафедри.

7. Критерії оцінювання результатів екскурсійної практики.

В основу системи оцінювання екскурсійної практики покладено принцип накопичення балів, які студент отримує за виконання різних видів діяльності. Сума цих балів відіграє роль кількісного показника якості роботи студента. Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою.

Форма контролю: залік.

Екскурсійна навчальна практика оцінюється за дворівневою системою.

В основу системи оцінювання результатів проходження екскурсійної практики покладено принцип накопичення балів, які студент отримує за виконання різних видів діяльності. Сума цих балів виступає в ролі кількісного показника якості роботи студента.

Екскурсійна практика оцінюється в 100 балів, які студент може набрати під час проходження практики, з яких:

70 балів – виконання індивідуального завдання;

10 балів – заповнення щоденника практики;

20 балів – підготовка презентації та захист звіту.

Результати екскурсійної практики оцінюються наступним чином:

- 90 – 100 – студент виконав всі завдання, передбачені програмою практики, звітна документація подана вчасно, оформлена згідно вимог, які висуваються до даного виду

робіт, містить всі необхідні компоненти, всі питання розкриті повністю, студент вільно володіє матеріалом і відповідає на всі запитання під час захисту результатів практики, презентація оформлена належним чином та відтворює основні положення індивідуального завдання.

- 70 – 89 – студент виконав всі завдання, передбачені програмою практики, вчасно подав звітну документацію, яка складена згідно вимог програми практики та виконана на достатньо високому рівні, але може містити певні помилки і зауваження, студент добре володіє матеріалом і відповідає на більшість запитань під час захисту результатів практики, презентація оформлена належним чином та відтворює основні положення індивідуального завдання, втім містить деякі неточності.
- 50 – 69 – здобувач вищої освіти виконав більшість завдань, передбачених програмою практики, звітна документація подана вчасно, втім, містить суттєві помилки, оформлена недбало, виконання більшості завдань носить формальний характер, під час захисту практики студент невпевнений у відповідях, слабо орієнтується в матеріалі, не має твердих знань, презентація оформлена неналежним чином та містить суттєві неточності та помилки.
- 0 – 49 – студент фактично не виконав завдань, передбачених програмою практики, не надав звітну документацію або надав її невчасно, слабо або зовсім не орієнтується в матеріалі, не відповідає на запитання під час захисту результатів практики; презентація відсутня.

8. Методи контролю та схема нарахування балів

Поточний контроль здійснюється керівником практики впродовж практики. Підсумковий контроль – у кінці практики методом комплексного оцінювання діяльності студентів за визначеними критеріями.

Сумарна оцінка за практику виставляється за такою системою.

Сума балів за всі види діяльності протягом практики	Оцінка для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70 – 89	
50 – 69	
0 – 49	не зараховано

9. Рекомендована література

1. Бабарицька В. Екскурсознавство і музеєзнавство: навчальний посібник / В. Бабарицька, А. Короткова, О. Малиновська. 2-ге, перероб. і доп. Київ: Альтерпрес РА, 2012. 444 с.
2. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування. Київ: Київ, ун-т, 2011. 395 с.
3. Булига А.М. Краю мій, Шевченківщино... Нариси з історії району. Шевченкове, 2010. 136 с.
4. Галасюк С.С. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності [Електроний ресурс]: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. / С. С. Галасюк, С.Г. Нездоймінов. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 178 с
5. Драпушко Р.Г. Законодавче забезпечення розвитку туризму. *Туристичний потенціал України: стан, проблеми та перспективи розвитку*. Київ, 2007. С. 66-104.
6. Закон України «Про охорону культурної спадщини». *Відомості Верховної Ради*. 2000. № 39.
7. Король О.Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі: Навчально-методичний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2016. 144 с.
8. Лисенко І.М. Валківська енциклопедія. Енциклопедичне видання. Київ: Рада, 2012. 400 с.
9. Олійник В.Д. Музеєзнавство та організація екскурсійної діяльності: навчальний посібник [Електронне видання]. Одеса: 2024. 141 с.
10. Організація екскурсійної діяльності: навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини; уклад. Л.А. Слатвінська. Умань: Візаві, 2022. 205 с.
11. Покоłodна М.М. Організація екскурсійної діяльності: підручник. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2017. 180 с.
12. Природно-заповідний фонд Харківської області: Довідник / [О.В. Клімов, О.Г. Вовк, О.В. Філатова та ін.]. Харків: Райдер, 2005. 304 с.
13. Про охорону культурної спадщини: Закон України, 25 липня 2000 року. *Відомості Верховної Ради*. К., 2000. № 39. С. 333.
14. Саяний М.І. Зміївщина – Слобожанщини перлина. Харків: «Кроссруд», 2009. 288 с.
15. Торяник В. М., Хрідочкін А. В., Джинджоян В.В. Екскурсологія: підручник. За заг. ред. докт. юр. наук, проф. В.О. Негодченка. Дніпро: ДГУ, 2022. 370 с.
16. Туристичний імідж регіону: монографія / за ред. А. Ю. Парфіненка. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2011. 312 с.
17. Чернишова Т.М. Організація екскурсійної діяльності: навчальний посібник. Житомир: Поліський національний університет, 2022. 160 с.
18. Cultural and heritage tourism: an introduction by Dallen J. Timothy, Bristol, UK, Channel View Publications, 2020, 576 p.
19. Державне агентство України з туризму та курортів. Офіційний сайт. – URL: www.tourism.gov.ua

10. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії обставин непоборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Екскурсійна практика» <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=9713>